

Letaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošiljajo uredništvu. — Nepriljubljena pisma se ne sprejemajo, tokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Godina. — Lastnik: Konrad Godina. — Tisk: tiskarna Edinost. — Naročnina znaša na mesec L. 7.—, pol leta L. 32.—, in celoletno L. 60.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 stot., osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov po L. 2.—. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L. 2.—. — Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Razpad avstro-ogrsko monarhije in njega posledice

Nedavno nas je nekdo precej ostro oštel in nas poučil, da ni lepo od nas, ako nesposobljivo govorimo o pokojni Avstriji in njenih bivših vladavcih. Poizvajal nas je, naj le primerjamo, kako nam je bilo pred vojno in kako nam je danes! Po njegovem je največja nesreča za naš narod ta, da ni več Avstrije. Pri nas so sicer redko sejanji ljudje, ki ne morejo pozabiti nekdanjih časov in »dobrih« vladarjev, vendar jih je nekaj.

Naj jim pojasnimo nekoliko, zakaj sodimo mi drugače! In to ne le z našega jugoslovenskega, ampak tudi s splošnoevropskega stališča.

Ljudem, ki silijo nazaj v nekdanje čase, kake vid: ukoreninjenost čustva, predodski, nezadostno poznavanje resničnih razmer in pa nerazumevanje zgodovinskega razvoja in gospodarskih zvez in stikov. Če hočemo pravilno in objektivno soditi, moramo predvsem odgovoriti na vprašanje: kaj razpad avstro-ogrsko monarhije koristi za evropsko blaginjo; sedli vsled tega poveča ustvarjalna sila Evrope in njena zmoglost za proizvodnjo? Kajti od tega je odvisna mednarodna konsolidacija in s to je v zvezi svetovni mir. Dokaj zanimivo bi bilo, ako bi mogli že danes sestaviti uradno statistiko, ki bi primerjala delovanje in vspehe bivše monarhije z delovanjem in vspehi držav-naslednic na vseh poljih materialnega in duševnega snovanja v teh dveh letih in — to treba posebno poudarjati — ob najtežavnejših razmerah, ko se te nove države še urejajo. Taka statistika bi že sedaj kazala velik napredek. Jugoslavija je n. pr. kljub vsej neurejenosti razmer že uvedla najmodernejši volilni red; je postavila temelj strogo demokratičnemu ljudskemu zastopni in si zagotovila mesto v krogu držav in s tem zagotovila veljavo našemu narodu v mednarodnem življenju. Sedli je kedaj toliko govorilo o Slovencih in Hrvatih, ko je šlo za urejanje ali preurejanje razmer med narodi in državami — kakor se govori danes? Kdo jih je štel poprej? Niso imeli besede. Tujerodna in sovražna diplomacija je odločila o njih brez njih in preko njih! Besede niso imele, pač pa dolžnost, da so njihovi sinovi morali preživeti kri za tuje interese!

V državah naslednicah so se osvobodile poprej vezane sile, ki bodo s pozitivnim delom ustvarjale in dvigale lastno narodno gospodarstvo! Kake sirote, heloti, so bili poprej n. pr. Slovaki! Vladojoče madžarsko pleme jih je izsesavalo gospodarsko, jim ni dopuščalo nikakega kulturnega razvoja. Sedaj pa se že pojavljajo začetki industrijskega snovanja, se množe med njimi učni zavodi, se spujejo kulturne naprave. Povsod se opažajo začetki produktivnega življenja. V teh par letih je Čehoslovaška izvršila več civilizatornega dela nego Madžari v stoletjih svojega gospodarstva. Tudi v Češki sami je dobil duh sveže delavnosti in podjetnosti nov razmah, ki opravičuje nade, da se kmalu nadomesti, kar je bilo zamujenega v stoletjih, ko je država podpirala skoro izključno le nemško manjšino, z očitnim namenom, da bi tako zaostajala v razvoju češka večina. Ves zistem bivše Avstrije je šel za tem, da bi bilo češko pleme — tako bogato nadarjeno in v toliki meri sposobno za ustvarjanje na vsakem polju — politično in gospodarsko podrejeno nemškemu. V teh dveh letih od osamosvojenja sem pa se je razvilo tako delovanje na vseh poljih produktivne, da se ne more morda nobena druga država ponahati s takim napredkom kakor Čehoslovaška.

Čim se države-naslednice končno uredile, nastane med njimi gospodarsko in kulturno tekmovalstvo, ki bo blagodejno uplivalo na gospodarsko in kulturno življenje evropske skupnosti. Že danes lahko rečemo, da se je materialna in duševna bilanca evropskih narodov vsled razpada Avstrije in postanka novih držav-naslednic nepričakovano zboljšala.

Svede smo šele v začetkih razvoja in uredba novih držav ni igrača. Boriti se moramo s težavami, ki so v naravi sami, in pa s težavami, ki jih — to velja zlasti za Jugoslavijo — zanašajo v državo sovražniki od zunaj. Toda, nove države so zdrave, imajo tudi podlago v svojih naravnih bogastvih in v vrlinah osvobodjenih narodov. Premagale bodo vse te porodne težave. In potem šele se pokaže z vso jasnostjo, da je bil razpad avstro-ogrsko monarhije blagoslov ne samo za osvobodjene narode, temveč za vso Evropo.

IZ JUGOSLAVIJE

Politik in književnik Luka Svetec umrl LJUBLJANA, 22. Včeraj po noči je v Litiji umrl notar Luka Svetec.

Luka Svetec, ki je dočkal visoko starost 95 let, se je rodil 8. oktobra 1826 v Podgorju pri Kamniku. Po dovršenih pravnih študijah je služboval pri sodniji do leta 1866, nato tri leta pri ljubljanskem mestnem magistratu, končno je postal notar, najprej v Idriji, potem pa leta 1872 v Litiji, kjer je ostal do svoje smrti. Pokojnikovo ime se imenuje ob enem z imeni dr. Janeza Bleiweisa, dr. Tomana, dr. Josipa Vošnjaka in drugih odličnih slovenskih mož, ki so si stekli nemilne zaslugе za slovenski del jugoslovenskega napada. Bodisi kot politik — Luka Svetec je bil od l. 1863 do l. 1895, deželni poslanec in dvakrat tudi državni poslanec — bodisi kot kulturni delavec je od zgodnje pomladi do pozne jeseni svojega požrtvovalnega življenja neumorno delal za svoj ljubljani narod. Kakor je na kulturnem polju krepko podpiral ilirsko gibanje in veliko pripomogel k temu, da smo dobili Slovenci enoten pismeni jezik in se upeljali pri nas gajca, tako je tudi na političnem polju zasledoval veliki cilj našega narodnega uedinjenja. Leta 1865. je bil na Slovaški slavnost v Mariboru sprejet prvi vseslovenski program, ki ga je bil razvil Luka Svetec. V tem programu so začele smernice, po katerih naj bi se doseglo uedinjenje vseh Slovencev v ožjem in vsem jugoslovenov v širšem smislu. Luka Svetec je doživel oživotvorenje najdrzejših svojih sanj, umrl je v veliki svobodni Jugoslaviji, v srečo svojega ljubljanskega naroda. Slava njegovemu spominu!

Iz konstituant
BELGRAD, 22. Danes ob 3. popoldne se je pričela seja odbora za izpremembo poslovnika. Ob času, ko to poročam, seja še ni končana. Misli pa se, da se bo seja nocoj definitivno završila. V popoldne popoldne bo seja ustavotvorne skupščine.

Seja odbora za izpremembo poslovnika. Prisega ostane neizpremenjena
LJUBLJANA, 22. »Jutra« poročajo iz Belgrada: Danes je padla odločitev v poslovnem odboru. Na glasovanje je prišel člen 8., t. j. prisega. Demokrati so se o ločeno izjavili za to, da se prisega ne sprejme. V imenu zemljoradniškega kluba je poslanec Rajer izjavil, da ne sme gledati iseg nastopiti nikakšna sprememba. Rajer je v svojem govoru odločno poudarjal zvestobo jugoslovenskega kmeta do jedinstvene države in kraja. Pri glasovanju je 14 članov odbora glasovalo proti vsaki spremembi prisige. Socialno-demokratični poslanec Brkić se je izjavil za spremembo iz načelnih

razlogov, ni pa prijavil minoritetnega votuma. Dva muslimanska člana sta se pred glasovanjem absentirala.

Današnje glasovanje je razčistilo položaj, kar je pri večini poslancev vzbudilo odprto zadoščanje, ker je sedaj odprta pot za pričetek stvarnega ustavnega dela. Posebni pomen se pripisuje dejstvu, da Muslimani niso glasovali proti.

Poročilo poslovnika odbora je še danes šlo v tisk. Prihodnja seja konstituant bo v ponedeljek ali torek.

Sprememba v verifikacijskem odboru
BELGRAD, 22. Poslanec Tumić, član Jugoslovenskega kluba, je prišel v verifikacijski odbor kot Protićev namestnik, ker je Protić odložil svoje mesto v tem odboru.

Zemljoradniki in vlada
LJUBLJANA, 22. »Slovenskemu Narodu« poročajo iz Belgrada dne 21. t. m.: Kakor se izve iz zemljoradniških krogov, je bil na današnji seji kluba sprejet predlog, da stranka vstopi v vlado. Do izvedbe tega sklepa ni prišlo, ker so nekateri člani kluba odrekli temu sklepu veljavnost, češ da je nepravilno storjen. Današnja »Pravda« poroča, da pride do novih pogajanj med Pašićem in zemljoradniki. V političnih krogi prevladuje splošno mnenje, da je to potrebno, da se razbistri politična situacija in utrdi stališče vlade, ki je tudi brez zemljoradniškov dovolj močna, da izvede sprejete ustave.

Zoper prevratne elemente
LJUBLJANA, 22. »Slov. Narod« poročajo iz Belgrada dne 21. t. m.: No konferenci zastopnikov političnih oblastev, ki se je vršila v ministertvu za notranje stvari in na kateri so razpravljali o ukrepih, ki so potrebni zoper protidržavne elemente, je med delegati došlo do popolnega sporazuma na podlagi vladne objave. Glede delavskih sindikatov mislijo delegati, da naj se dovolijo samo oni, ki so organizirani na čisto gospodarski podlagi. Da se ne bi dogodilo, da bi bili ti sindikati v bodoče centrale komunistične propagande, se predlaga, da bi politična oblastva v bodoče nadzorovala te institucije.

Po rudarski stavki. — Obojestranska nezadovoljnost

LJUBLJANA, 22. Ljubljanski dopisni urad poroča, da sta se oglašili pri deželni vladi deputacija Trboveljske premogokopne družbe in deputacija rudarjev. Obe deputaciji sta se pritožili proti sklepom ministerialne komisije, ki je določila nove meze. Družbi so meze previsoke, delavcem prenizke. Vodja deželne vlade je obema deputacijama izjavil, da nima deželna vlada prav nobenega vpliva na ministerialno komisijo. Družba in delavstvo se bosta pritožila proti postopanju komisije na ministertvo.

Meja med Jugoslavijo in Avstrijo

MARIBOR, 22. Na seji razmejitvene komisije, ki se je vršila 21. t. m., je odobrila komisija predlog, ki sta ga stavili naša in avstrijska delegacija glede meje v odseku Sv. Duha od reke Mure. V smislu tega dogovora poteka meja nastopno: Od Sv. Duha v vzhodni smeri južno od Smirenbergovih ribnikov v dolino Radovičevega potoka, tako da pripade približno polovica občine Veliki Boč Jugoslaviji. Odtod se nadaljuje meja zapadno od Jurskega vrha ter sledi Kamerejevemu potoku tako da pripadeta približno 1/2 katastralne občine Pesnica in katastralna občina Vrhovec Avstriji. Nato se nadaljuje meja približno 2 km po sedanji administrativni meji med okrajnim glavarstvom Maribor in Lipnica do kote 472 južno od Rač, vsled česar pripadejo severni del občine Slatinica, Slatinski dol in Slatina Avstriji. Od vrha 472 dalje je v splošnem ostala v veljavi prejšnja meja med okrajnima glavarstvom Lipnica in Maribor ter so se izvršile le malenkostne izpopravnice oziroma potrebne izpremembe.

Pogodba med Grško in Jugoslavijo
BELGRAD, 21. Iz Aten poročajo: Grški ministri predstnik Rhalis je podal v parlamentu izjavo, da se obnovi stari grško-srbski dogovor in sklene nova pogodba med Grčijo in Jugoslavijo.

Spopad med italijanskimi mornarji in prebivalstvom v Splitu

SPLIT, 23. Pred par dnevi je prišlo med italijanskimi mornarji z vojne ladje »Puglia« in nekimi domačini do neznatnega spopada pred neko gostilno. Nastal je majhen pretep, ki pa je bil nedolžen, ker se orožje ni rabilo ne z ene ne z druge strani. Nekdo je vrget par kamenov, pri čemer sta bila lahko ranjena dva mornarja.

Na licu mesta se je iz gole radovednosti zbrala precejšnja množica. Mornarji, ki so mislili, da jih množica misli napasti, so zbežali proti pristanišču, kjer jih je sprejela tamkaj vsidrana ameriška torpedolovka.

Poveljnik italijanske oklopnice »Puglia« je vložil protest pri dalmatinski deželni vladi. Dogodku se ne pripisuje nikakva važnost.

Iz Čehoslovaške

Pogajanja med slovaškimi strankami

PRAGA, 24. Pri pogajanjih med slovaškimi strankami se je dosegel do sedaj sporazum o sledečih vprašanjih: 1. V Pragi se ustanovi slovaški pokrajinski urad; 2. minister za Slovaško bo skliceval slovaške poslance redno k sestankom, na katerih jih bo obveščal o vseh važnih vprašanjih, posebno o vprašanjih, ki se tičejo Slovaškega; 3. na Slovaškem se izvedejo čim prej občinske volitve in uprava slovaških okrajev se preuredi v čim krajšem času.

Glasovi o razdelitvi tešinskega ozemlja

PRAGA, 22. Senatna komisija za zunanje zadeve in tudi senat sam sta odobrila sevrsko pogodbo med zveznimi in pridruženimi državami ter Čehoslovaško. Poročevalec narodno-demokratiški senator Sekol je naglašal, da se s pogodbo zopet potrjuje žrtve čehoslovaškega naroda, ki je pritril v razdelitvi tešinskega, špiškega in oravskega ozemlja. Izjavil je, da sprejema Čehoslovaška to delitev le radi trajnih, prijateljskih odnosov z Poljsko, katera bo gotovo znala to žrtve ceniti.

Čehoslovaško - romunska pogajanja
PRAGA, 22. Semkaj je došla romunska vladna komisija, da bi položila temelje trgovinski pogodbi. Komisija za določitev čehoslovaško-romunske meje je pričela 20 t. m. v Marmaros - Sighetu s svojim delovanjem.

Evangelistični cerkveni zbor na Slovaškem

PRAGA, 24. Cerkveni zbor evangelistične cerkve na Slovaškem je bil odprt v Trenčinu. Otvoritveni govor je imel bivši poslanec Ivanka, ki je naglasil pomen prvega cerkvenega zborovanja po 1000 letih sužnosti pod madžarskim jarmom. Zborovalci so poslali predsedniku Masaryku vdano stavo.

Čehoslovaški konzul na Reki

REKA, 24. Čehoslovaški generalni konzul v Trstu, g. Jan Šeba, je posetil Reko. V imenu začasne vlade ga je sprejel kom. Grossich, ki je naglašal pri tej priliki potrebo ozkega prijateljstva med Čehoslovaško in Reko.

Po uradnem sprejemu je imel g. Šeba dolg pogovor s inženirjem Rubinichem, sedanjim »rektorjem« za trgovino. Inženir Rubinich je razložil g. Šebi svoj načrt za povzdigo reške trgovine z inozemstvom in posebno s čehoslovaško republiko. G. Šeba se je popolnoma strinjal s tem načrtom. Z inženirjem Rubinichem sta se dogovorila glede nadaljnjih pogajanj in svrhu vzpostavitve trgovinskih odnosov med Čehoslovaško in Reko.

Sporazum med Rusi in Poljaki dosežen
VARŠAVA, 24. Pogajanja med Rusi in Poljaki za sklenitev končnega sporazuma miru napredujejo zelo uspešno. Sporazum se je dosegel v vseh glavnih vprašanjih. Posebna komisija sestavljena sedaj besedilo mirovne pogodbe. Mir bo podpisal v prvi polovici meseca februarja.

Ruski diplomatski zastopnik zapustil Ameriko

NEW YORK, 23. Ruski sovjetski poslanik Martens, katerega je bila ameriška vlada pred kratkim pozvala, naj zapusti Ameriko, se je včeraj danes predpoldne na švedski parnik »Stockholm«. S poslanikom je odpotovalo tudi vse osebje njegovega spremstva, skupaj kakih 40 oseb.

Trapezunt pomorsko oporišče kralistov

CARIGRAD, 23. V Trapezuntu in njega okolici se opaža živahno gibanje. Pokrajina je polna Kemalovega vojskovanja. Kemal paša si namerava zgraditi v Trapezuntu močno pomorsko oporišče za razvijanje varnih in trajnih zvez z

Rusijo. Kemal paša je velel trapezuntskim oblastim, naj skušajo kupiti vsa poslopja, ki so last inozemcev, ker ima namen odpreti v Trapezuntu veliko navtično solo. Oblasti so dale zapečatiti vsa poslopja, ki pripadajo zaveznikiškim podnikom, Ameriških trgovci pa niso tikali.

Amerika in nadvladje na morju
WASHINGTON, 24. Državni tajnik je izjavil pred komisijo za zunanje zadeve, da vojna mornarica Zedinjenih držav ne sme nikakor biti šibkejša od mornarice kateresibodi druge države. Amerika mora imeti najmočnejšo mornarico med vsemi državami. Ta politika bo morala veljati dole, dokler se ne ustanovi takšna zveza narodov, ki bo za resnično razorožitev držav.

Kolonsko vprašanje na Primorskem

(Piše L. Likar)

Kolon je tako važen činitelj v vrstah kmečkega proletariata, da se mora pri reševanju socialnega vprašanja jemati v poštev tudi ta sloj, žalostni ostanek iz feudalnih časov, ki tlači na stotine naših družin.

Kod se razteza kolonat?

Najmočnejše je v slovenskem delu našo deželo kolonski sistem razvit po Brdih. Od tod se razteza preko Slnavra na Kromberg, Ozeljani, Vogersko in ob jama Bilje, Sempeter, Podgora. Stevilo kolonij ni natančno določeno, vendar se približno ceni na 700 družin.

Prvi boji za osamosvojitve

Če motrimo zgodovino slovenskega kmeta, moramo iskati prve boje za njegovo osamosvojitve v kmečkih puntih. Le slabo organiziran je s cepcem in pikom napadel gradove, jih upepelil in odpovedal grajskemu pokorsčino. Te vstaje so bile zadušene v krvi in niso imele takojšnjega praktičnega učinka; vendar pa je seme takratnih mučnikov pognojilo krepke kalu. V boju za staro pravdo so si kmetje polagoma pridobivali posestvo za posevstvom. Razkošno življenje izpričenega plemstva in slabe letine so zlomile silo nekdanjih mogotcev, veleposvestvo je začelo razpadati.

Zakaj ni kolonat povsem izginil?

Čudno se utegne komu zdeti, da ni kolonat izginil tudi v okolici Gorice in po Brdih. Toda stvar nam postane jasna takoj, če pomislimo, da so se veliki posestniki najkrevčeviteje oklepali zemljišč v dolini in po Brdih, ker so iz njih črpali največje dohodke. Osamosvojitve je najprej in najbolje napredovala na Tolminkem; v ostalih krajih pa se je

uveljavljala le polagoma in se zezejala na današnjih mejah.

Faiduttijeva doba

Socialni organizatorji moderne dobe so takoj uvideli, da je smoterni boj za osamosvojitve kolona mogoč le na organizatorični podlagi. Na čelo furlanskih kolonov se je postavil mons. Faidutti ter pričel sistematično boj proti veleposvestvu. Priznati moramo, da se je moral voditelj kolonov silno truditi predno je za kolonsko vprašanje zainteresiral ministertvo in spravil zadevo na dnevni red.

Organizacija slovenskega kolona

Gibanje furlanskih kolonov ni moglo ostati brez posledic v slovenskem delu dežele. Prvi so se začeli gibati števerjanski koloni. V par tednih so zanesli idejo organizacije po vsih Brdih in slovenski kolon je nato kmalu strnil svoje vrste v »Zvezi slovenskih kolonov«. Pod vodstvom dr. Pavlice je zaprl svoj akcijo in se boril sicer samostojno, toda vspretno z furlanskim kolonom.

Kolonski zakon

Kmalu so se jeli pojavljati prvi uspehi. Deželni zbor goriski je sprejel kolonski zakon, ki sicer ni še kolona dovedel do zaželjenega cilja, a je pri rešitvi kolonskega vprašanja vendar značilni korak naprej. Predno se je pa zakon izvršil, se je svet zavrtel v krvavem plesu.

Zopet na rodni grudi

Mimila je vojna vihra in zopet se staj novi vračajo k svojemu delu. Tudi kolon se vrača k zemlji, toda zaveda se, da ni ta zemlja njegova, vidi in čuti, da mu je ta zemlja mačeha, dviguje svoj glas in svojo pest ter zahteva svojo osvoboditev. Zmagati mora, ker je na njegovi strani pravica.

Politične vesti

Boljševik, ki je vrget križ s svoje rame. Takšen boljševik ni samo Serrati, vodja italijanskih socialističnih edinjšev, ki je pred kratkim zapustil »pravo« pot in ni hotel več iti za Leninom. Takšnih boljševikov je mnogo po vseh deželah. Veliko kandidatov za boljševiške nebesa je bilo poklicanih, a le malo izvoljenih. To pa vsled tega, ker je »boljševiški križ«, t. j. znameniti 21 toček, za marksatega socialista nekam pretežko breme.

Pred par dnevi je prišel v London ameriškan državljani Schwartz. Prišel je iz Rusije, kamor je bil šel kot zastopnik boljševiških delavskih organizacij Zedinjenih držav. Gosp. Schwartz je imel v Londonu pogovor s poročevalcem pariškega lista »Le Matin« in njegove izjave so vse — samo ne boljševiške: »Sedaj sem večji sovražnik boljševizma, kot najbolj zagriženi protiboljševik — je rekel g. Schwartz. Ta vladavina se mi gnusi, ker je oskrnila vse svobode, za katere se borim v Zedinjenih državah že 27 let. V sovjetski Rusiji ni ne svobode tiska, ne svobode veroizpovedanja in javna zborovanja so prepovedana. Ravno tako sploh vsak izraz svobodnega mišljenja. Sodišča — ko bi jim človek mogel dati to ime — uredujejo ob zaprtih vratih, brez pravnikov, brez odvetnikov. Siromaštvo in boleznirazsajajo povsod. Vsa dežela je le ogromno pokopališče. Vseled tega ne morem več odobravati to samovoljno vlado, ki izrablja moč za vsiljevanje svojih nauk. To moje mnenje o komunistični stranki se vam bo moralo zdeti tembolj čudno, če vam povem, da sem bil prej v Zedinjenih državah radikalni boljševik, to se pravi večji boljševik kot sam Lenin in sam Trocki. Izpreobrnil sem se k njunemu nauku vsled propagande, s katero poplavlja našo domovino kakor sicer tudi Anglijo in Francijo. Mislim, da sta odkritarscina, toda sedaj so se mi oči odprle in postalo mi je jasno, da je njun cilj, zavladati potem nasilja na cellem svetu in zaslužiti narode.«

Zanimiv slučaj, vsekakor! Samo je pri takšnih izpreobrnjenjih vedno težko ugeniti, komu gre njihovo sovraštvo, ali boljševizmu ali pa Rusiji kot takšni. Dandanes ni več nobenega dvoma na tem, da je »borba proti boljševizmu« postala gola pretveza in dobrodošlo sredstvo, s katerim opravičujejo sovražniki Rusije svoje zle naklepe proti njej.

Še nekaj odgovora. Projeli smo in objavljamo: Ker je »Edinost« pozivila svoje ljudi, da naj možko in ne suženjsko vdanu sprejemajo aneksijo in da naj Italiji tudi ob aneksijiških slavnostih pokličejo v spomin, da so Jugoslovenci še vedno tu in da hočejo živeti samosvoje, prosto življenje, je pograbil neki tukajšnji list to priliko in napisal neke neskladnosti, na katere je dobro bolj obširno odgovoriti. — List očita tostranskim Jugoslovenom nevhvalnost, ker ne znajo ceniti velikih žrtve, katere je Italija doprinesla za osvoboditev in uedinjenje Jugoslovenov. Tudi če bi bili ti večni očitki opravičeni, bi ne bili umestni. Pogledimo si pa stvar malo od blizu! V prvi vrsti ni treba — po vsem, kar se je z onimi famoznimi točkami in s krškim paktom zgodilo — Bog ve kako obširno trkati na svoje prsi in trobiti v vesoljni svet, da je šla Italija za tuje koristi, za zmago človeštva in pravice v boj. Saj vendar nismo tako naivni! Ako bi bili tudi do zmage entente v to verovali, bi nas bili ogabni pojavi pri sklepanju mira, kjer so veljani zahtevali jamstva zase, jih pa kratili malim narodom, gotovo korenito spametovali. — Vsaka država je stopila pač le iz lastne sebičnosti na bojno plan, naj je bila ta sebičnost napadalnega ali obrambnega značaja. Jugoslavija je izšla iz te vojne kot neodvisna država le zato, ker je celokupna ententa imela na eni strani interes, da razpade glavna opora Nemčije in ker je Italija imela na drugi strani še svoj poseben interes, da neha obstojati država, ki ji je bila najnevarnejša politična tekmovalka na jadranskem morju. Jugoslavija je izšla iz te vojne uedinjena zato, ker je imela vojake, ki so pretrpeli še vse drugo kakor Italijo po Kobardu, ki so morda eno izkavali in vendar niso niti trenutke omahovali, marveč se še potem, ko je bila vsa njihova dežela zasedena, borili za svoje in svojih bratov osvobodjenje. Ne zahtevajo torej hvaležnosti za one »dobrote«, katerih je bila baje deležna komaj se pojavajoča Jugoslavija. Saj vemo, da so požrštvi Avstrije gotovi krogi delali na to, da so zasedna oblasti ne ustavi v Logarju, marveč da napreduje do Ljubljane in ako treba tudi še dalje... Kdo se ne spominja onih — in sicer ne le platonskih — simpatij za separatistične težnje znanih avstrofilov kakor je dr. Frank in njegovi drugi, in one nežne ljubezni in skrbri za majajoči se kraljevi stolci starega sebičnega Nikole? — Ni je bilo priložnosti, da ne bi bili laški politični »nesebič-

